

การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริม
พัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น
กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์^{1*} นิตี นิมาลา² และอโนทัย สิงห์คำ³

The adoption of the philosophy of sufficiency economy in designing learning toys
for early elementary children

Kanittha Ruangwannasak^{1*} Niti Nimala² and Anothai Singkom³

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{2,3}อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹Assistant Professor, Industrial Design, Faculty of Technology, Udon Thani Rajabhat University

^{2,3}Lecturer, Industrial Design, Faculty of Technology, Udon Thani Rajabhat University

*Corresponding author E-mail address : poooly4@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาวิธีการที่เหมาะสมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เด็กประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้ผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ 2) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ 3) เพื่อเป็นต้นแบบของวิธีการสำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ของเล่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงและผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 5 ท่าน แบบสัมภาษณ์ให้ได้มาซึ่งวิธีการและแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ แล้วประเมินรูปแบบการออกแบบ โดย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน แบบประเมินความเหมาะสมในการออกแบบของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ จากนั้นสร้างต้นแบบแล้วประเมินผลโดยครูผู้สอนและเด็กประถมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาโรงเรียนภาครัฐบาล และโรงเรียนภาคเอกชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาเรื่องที่เหมาะสมกับเด็กประถมศึกษามากที่สุดคือ เรื่องความพอเพียง การประหยัดอดออม ควรคำนึงถึงวัสดุที่ใช้ในการผลิตควรเป็นวัสดุพื้นถิ่น วัสดุธรรมชาติและวัสดุรีไซเคิล การเล่นเกมสามารถเล่นเป็นกลุ่มได้ 2-3 คน รูปแบบของเล่นควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และฝึกแก้ปัญหา เสริมสร้างจินตนาการ สติปัญญาและสังคม การออกแบบคำนึงถึงรูปแบบ รูปทรงให้มีความน่าสนใจ สีสันดึงดูด และความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ผลการประเมินต้นแบบสรุปได้ดังนี้ ความปลอดภัยของต้นแบบ รูปแบบและความคงทนมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องวัสดุที่ใช้ในการผลิต และด้านการเรียนรู้ ความเหมาะสม เรื่อง การอดออม เป็นสื่อการสอนในวิชาสังคมที่ดีมาก ช่วยส่งเสริมจินตนาการด้านสังคม ปลุกฝังให้เด็กเข้าใจในเรื่องการอดออมมากยิ่งขึ้นและเป็นสื่อประกอบการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง นำความรู้ที่ได้จากเกมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : การน้อมนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้
เด็กประถมศึกษาตอนต้น

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) Find the method to adopt the philosophy of sufficiency economy onto early elementary school children's learning using toys for learning enhancement. 2) Determine the effectiveness of the design method of toy's product development and also design that learning toys. 3) Create a methodology model for transferring knowledge of philosophy of sufficiency economy in the form of toy to assist developmental learning for early elementary school children. The samples used in this research are 5 samples consisting of scholars on sufficiency economy and experts on learning behaviors of children. The samples are interviewed in-depth as to acquire the proper way to adopt the philosophy of sufficiency economy onto early elementary school children, as well as to know guidelines

and requirements and learning toys design. After that, there is an evaluation on design patterns conducting by 3 designing experts in order to justify the properness of the learning toys designing. Then, a toy prototyping is taken to evaluated by the teacher and early elementary children from a case study of government schools in Muang District, Udon Thani province, as well as private schools in Muang District, Udon Thani province. The research results show that : Learning and feeling faithful in this philosophy; For elementary school children is about sufficiency, conservation and savings. The materials used in production as it should be vernacular materials, natural materials, and recyclable materials, The playing should be able to be participated by 2-3 people, and the toy model should encourage creativity, problem-solving skill, imagination, intellectual and social skills. The designing of learning toys for early elementary children should focus on the form, it should be in interesting form, attractive, colorful, and safe. The transfer of knowledge of the philosophy of sufficiency economy in the form of toy product developing learning for early elementary school children; on the prototype evaluation reviewed by early elementary school teachers (Grade 1 - 3) from government schools and private schools can be summarized as firstly, the security, style and durability, gets averagely most agreement, followed by the materials used in production, and about learning. The appropriateness of learning toy on savings concept; it helps teach social study, helps promote the social imagination, helps children understand about savings, it is media for teaching that makes the children the center of learning. Children are able to apply the knowledge gained from the game onto their everyday life.

Keyword : The adoption, The philosophy of sufficiency economy, Designing learning toys, Early elementary children

บทนำ

เด็กเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะเด็กมีการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ดังนั้นพัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้การรับรู้จากคนภายในครอบครัว จากสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก จากสภาพสังคม และความเป็นอยู่ของเด็ก จากสถานศึกษารวมไปถึงจากสื่อต่างๆ รวมถึงสื่อต่างๆ จากเครื่องเล่นและอื่นๆ อีกมากมาย การปลูกฝังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่วัยเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อวางรากฐานของนิสัยในความพอเพียง รู้จักเก็บรู้จักใช้สิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างคุ้มค่า ซึ่งความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550) ว่า

"...เด็ก เป็นผู้ที่จะได้รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็น ที่จะต้องได้รับ การอบรมเลี้ยงดูอย่าง ถูกต้องเหมาะสม ให้มีศรัทธามั่นคงใน คุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อย สุจริต และมีปัญญา ฉลาดแจ่มใสในเหตุผล...เด็กๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้วยังต้องหัดทำการงาน และทำความดีด้วยเพราะการทำงานจะช่วยให้ มีความสามารถมีความขยันอดทนพึ่งตนเองได้และการทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญทั้งป้องกันตนไว้ไม่ให้ตกต่ำ..."

การเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มมีการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดจุดหมายไว้โดยเฉพาะข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะในส่วนกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตราฐาน ส 3.1 กล่าวว่า ผู้เรียนเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

จากหลักการและเหตุผลปัจจัยดังกล่าวมา เพื่อเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชน และปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทั้งยังมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบูรณาการสอนโดยนำหลักในการเล่นมาประยุกต์ร่วมในการเรียนรู้ของเด็กนั้น นอกจากการเล่นจะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินผ่อนคลายอารมณ์

การเล่นยังสามารถช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ การค้นคว้า การสำรวจและการทดลองสิ่งต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงให้กับเด็กได้ ดังนั้นการเล่นจึงช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ให้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เพื่อให้ได้มาซึ่งผลดีของเล่นที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบ โดยเนื้อหาการเรียนรู้ที่เด็กจะได้รับจะเหมาะสมกับวัย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งข้อคำถามของการวิจัยว่า :

1. จะสามารถนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประยุกต์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้นได้หรือไม่อย่างไร และถ้าทำได้จะมีวิธีการที่เหมาะสมอย่างไร
 2. จะสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้นที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้หรือไม่และมีการกระตุ้นการเรียนรู้แก่เด็กอย่างไร
 3. การดำเนินงานเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น จะสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เด็กประถมศึกษาตอนต้นได้หรือไม่อย่างไร
- จากคำถามการวิจัยข้างต้นจะก่อให้เกิดประโยชน์จากผลของการวิจัย ในด้านการสร้างจิตสำนึกของชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมแนวทางการสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่เยาวชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบของการเล่น เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเยาวชนได้ง่ายยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ค้นหาวิธีการที่เหมาะสมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เด็กประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้ผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้
2. ตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อเป็นต้นแบบวิธีการสำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดพระเกียรติพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยขยายผลงานวิจัยตามแนวพระราชดำริน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกฝังความรู้แก่เด็กประถมศึกษาตอนต้นเป็นหลัก
2. ได้วิธีการในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดแทรกความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ครูผู้สอนและบุคคลที่มีความสนใจสามารถนำไปต่อยอดได้
3. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เป็นฐานข้อมูลสำหรับหน่วยงาน และองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องในการนำไปต่อยอดขยายผลงานวิจัยต่อไปเพื่อขับเคลื่อนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติสืบต่อไป โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นฐาน และระดับก้าวหน้าให้เห็นผลเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น
4. เป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็นการสอนแบบบูรณาการโดยใช้สื่อประเภทของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเข้าใจมากยิ่งขึ้น รวมถึงครูผู้สอนมีสื่อประกอบการสอนแบบใหม่ที่ตอบรับกับหลักสูตรการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี
5. เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ในการมีส่วนร่วมเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

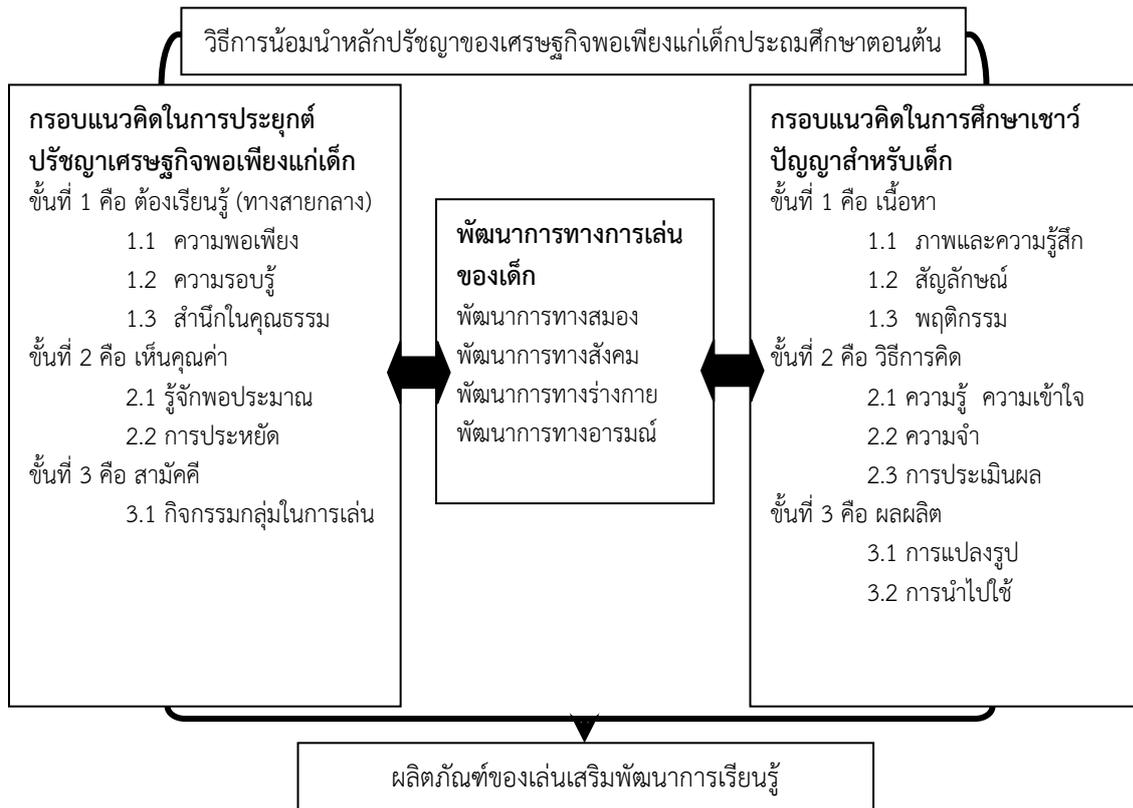
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมี

ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ (ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2542)

การศึกษาเชาว์ปัญญาสำหรับเด็ก ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างของเชาว์ปัญญา เจ.พี.กิลฟอร์ด (J.P.Guilford) จำแนกองค์ประกอบให้เห็นอย่างชัดเจนเป็น 3 มิติ คือ วิธีการคิด (Operation) เนื้อหา (Content) และผลิตผล (Product) แนวทางการออกแบบของเล่นคำนึงมาตรวัดความฉลาดที่เรียกว่า “Quotient” ดังนี้

- IQ ความฉลาดทางด้านสติปัญญา
- EQ ความฉลาดทางด้านอารมณ์
- MQ ความฉลาดทางด้านจริยธรรม
- CQ ความฉลาดทางการริเริ่มสร้างสรรค์
- AQ ความฉลาดทางการแก้ไขปัญหา
- PQ ความฉลาดที่เกิดจากการเล่น

ประโยชน์ที่ได้จากการเล่น ช่วยในการพัฒนาการเด็กทางด้านสมอง อารมณ์ดี ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กมีสุขภาพที่แข็งแรง และช่วยฝึกทักษะในการเข้าสังคม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนของการวิจัย

1. ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย
2. ศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้

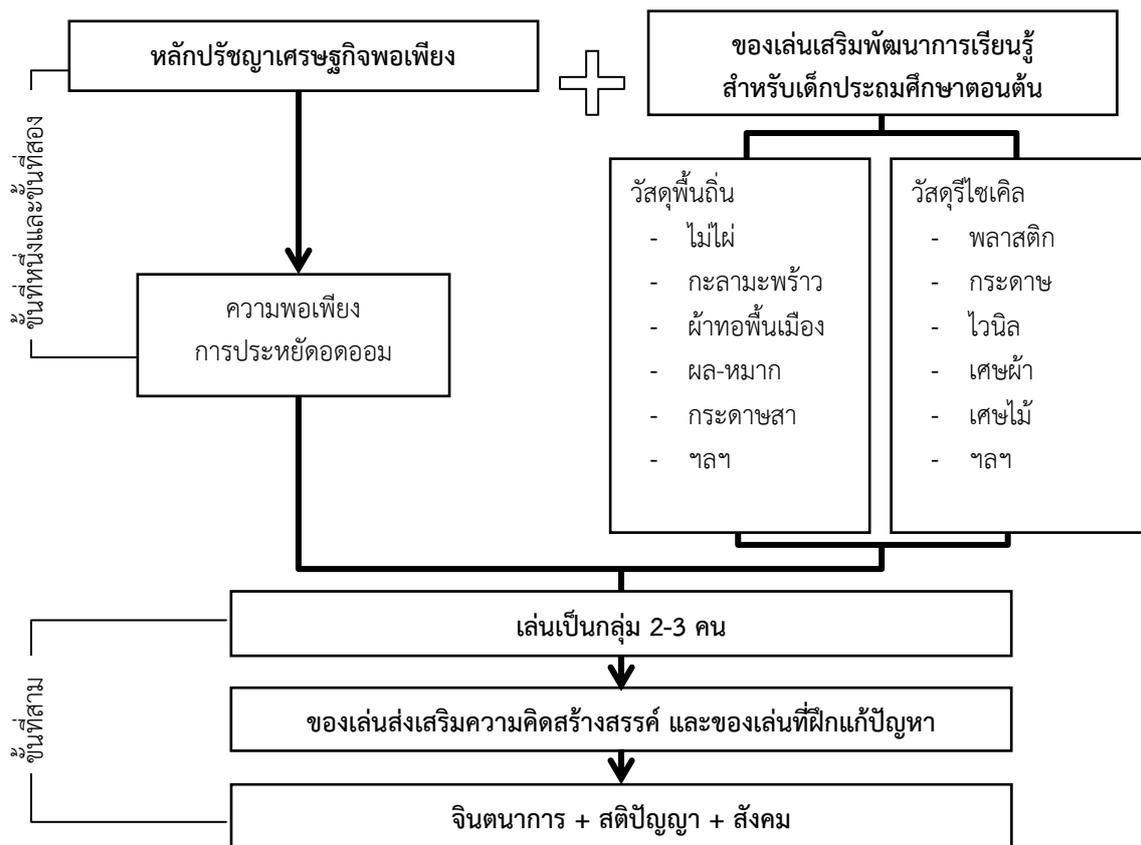
3. ศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาดอนต้น ตามหลักสูตรการเรียนรู้ที่มีผลต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้
4. ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงและผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 5 ท่าน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ให้ได้ข้อมูลพื้นฐานและแนวทางการเป็นไปได้ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้
5. ประมวลสภาพปัญหาและความต้องการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ได้คำตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1)
6. วิเคราะห์ปัญหาของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์เปรียบเทียบความเป็นไปได้ในการออกแบบ
7. ออกแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ทำการประเมินด้านการออกแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ทางด้านกรออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยมีหัวข้อการประเมินเป็นดังนี้ 1) ความเหมาะสมทางด้านกรเรียนรู้ 2) ความเหมาะสมกับวัสดุและกรรมวิธีการผลิต และ 3) ความสวยงาม
8. พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ที่ได้รับจากผลการประเมินและข้อเสนอแนะ
9. จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้
10. ทดสอบการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ต้นแบบ จากเด็กประถมศึกษาดอนต้นกรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตอนุบาลอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (โรงเรียนภาครัฐบาล) และโรงเรียนดอนบอสโกวิทยา (โรงเรียนภาคเอกชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี แบ่งเป็นครูผู้สอนจำนวน 6 ท่าน โดยแบ่งตามระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) ห้องเรียนละ 2 ท่าน และนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) ห้องเรียนละ 20 คน จำนวน 6 ห้องเรียน
11. วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงาน (ได้คำตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)
12. จัดทำคู่มือสังเคราะห์งานวิจัย “วิธีการพัฒนาของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาดอนต้น ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในประเด็นทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างของเชาว์ปัญญา เจ.พี.กิลฟอร์ด (J.P.Guilford) ในเรื่องวิธีการคิด (Operation) เนื้อหา (Content) และ ผลผลิต (Product)
13. นำคู่มือไปมอบให้กับทางโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการไปใช้ประกอบในการสอนวิชาสังคมศึกษาแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ได้คำตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3)

ผลของการวิจัย

นักวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงและผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับเด็กประถมศึกษาดอนต้นปีที่ 1-3 อายุ 6-9 ปี คือ เรื่อง ความพอเพียง การประหยัดอดออม รูปแบบการเล่นควรจะสามารถเล่นได้เป็นกลุ่ม 2-3 คน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของเด็กได้ให้ข้อคิดเห็นว่า พฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษาตอนต้น เริ่มมีความสนใจในกลุ่มเพื่อนมากขึ้น การเล่นแบบเป็นกลุ่มจะมีความเหมาะสมที่สุด และจำนวนผู้เล่นไม่ควรเกิน 3 คน เพราะเด็กเมื่อเล่นของเล่น 1 ชิ้น ถ้ามีปริมาณผู้เล่นที่มาก เด็กจะขาดความสนใจในการเรียนรู้ โดยแนวทางการออกแบบนั้น มีข้อควรคำนึงถึงดังนี้

1. การออกแบบของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาดอนต้น การออกแบบรูปแบบ รูปทรงที่มีความน่าสนใจ สีสดดึงดูด และคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ
2. ควรมีการศึกษา และสอบถามบริษัทผู้ผลิตของเล่นเสริมพัฒนาการเด็กด้วย เพื่อที่จะได้ภาพรวมทางการผลิตทั้งหมดของเล่นบางชิ้นมีข้อดีตรงวัสดุหาง่าย แต่ไม่มีความคงทนและไม่สามารถผลิตเป็นปริมาณมากได้ และไม่ผ่านคุณภาพ (QC) ทำให้เกิดความยุ่งยากในการผลิต

สามารถเขียนสรุปข้อมูลสู่การออกแบบให้สัมพันธ์กับกรอบแนวความคิดในการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กได้เป็นขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่หนึ่ง คือ ต้องเรียนรู้และเกิดศรัทธาในปรัชญาฯ นี้ให้ได้, ขั้นที่สอง คือ เห็นคุณค่าและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, และขั้นที่สาม คือ สามัคคี ดังที่แสดงในภาพที่ 2

ภาพ 2 ข้อสรุปข้อมูลสู่การออกแบบ

จากข้อมูลการออกแบบ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น เรื่อง การอดออม ได้ 5 รูปแบบ

ภาพ 3 แบบร่างของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ (Idea Sketch)

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมแบบร่าง (Idea Sketch) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ 3 ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้แบบร่างที่มีค่าเฉลี่ยรวมลำดับมากที่สุด คือ แบบร่างที่ 2 ($\bar{X}=4.31$) มีระดับความคิดเห็นที่ระดับมากที่สุด โดยมีความเหมาะสมด้านความงามมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$) ความเหมาะสมทางด้านการเรียนรู้และความเหมาะสมกับวัสดุและกรรมวิธีการผลิตมีระดับความคิดเห็นมากตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบในการนำไปพัฒนาแบบต่อเพื่อผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ดังนี้

1. รูปแบบที่ 2 และ 3 ดูลงตัวและมีความน่าสนใจ
2. ความเหมาะสมในด้านการกระตุ้นความสนใจ แบบที่ 2 มีความเหมาะสมกับเด็กเพศชายและหญิง
3. แบบที่ 3 มีข้อจำกัดเรื่องความแข็งแรงด้านโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ที่พับเป็นกล่องจัดเก็บของเล่น
4. คำนึงถึงความเป็นสากล แบบที่ 2 ที่นำวัสดุรีไซเคิลมาใช้ในการผลิตอาจเหมาะสมในเรื่องความพอเพียงเชิงวัสดุ แต่เชิงอุตสาหกรรมการผลิตเป็นไปได้ยาก ควรเลือกตัวเดินที่ผลิตจากเศษไม้จากแบบร่างที่ 1, 3 และ 4 มาประยุกต์ร่วม
5. ของเล่นต้องคำนึงด้านความปลอดภัย การนำวัสดุรีไซเคิลมาใช้ในการผลิตอาจประสบปัญหาเรื่องของสีที่นำมาใช้ในการผลิต ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงสีที่จะใช้ผลิตด้วย

แบบเกมบันโด่ง เรื่อง การอดออม

แบบฉากพื้นหลังประกอบการเล่นเล่าเรื่อง บทบาทสมมติ

ภาพ 4 ภาพร่างเกมและฉากประกอบการเล่น

จากข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบในการนำไปพัฒนาแบบต่อเพื่อผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเล่นดังนี้ ของเล่นเรื่องการอดออม แบบร่างที่ 2 สามารถปรับการเล่นได้ 2 รูปแบบ คือ 1) เกมสับโด่ง ที่สอดแทรกการประหยัดที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยแผ่นเกมส์ ตัวเดินที่เป็นตัวคนแทนอาชีพต่างๆ 4 ตัว หรือตัวเดินรูปสัตว์เลี้ยง 4 ตัว และลูกเต๋า 1 อัน และ 2) ด้านหลังของแผ่นเกมส์บันโด่ง จะเป็นภาพพื้นจำลองทุ่งหญ้า เพื่อประกอบการเล่นเสริมจินตนาการเด็กได้ โดยสามารถนำตัวละครคนจากเกมส์บันโด่งมาร่วมในการเล่นได้ วัสดุในการผลิตเป็นวัสดุรีไซเคิล แผ่นเกมส์เป็นแผ่นไวโนลโฆษณา พิมพ์ลายกราฟิกบนผ้ามาเย็บประกบติดชิป เพื่อเก็บอุปกรณ์การเล่นต่าง ๆ ตัวละครเป็นเศษไม้ในโรงงานอุตสาหกรรมตัดรูปทรงทำสีสวยงาม และการจัดเก็บแผ่นเกมส์โดยแผ่นไวโนลโฆษณา พิมพ์ลายกราฟิกบนผ้ามาเย็บประกบติดชิป เพื่อเก็บอุปกรณ์การเล่น

การจัดทำผลิตภัณฑ์ของเล่นต้นแบบ นำมาทดสอบประเมินการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเด็กประถมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาโรงเรียนภาครัฐบาล และโรงเรียนภาคเอกชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 3 โดยสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนสาธิตอนุบาลอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (โรงเรียนภาครัฐบาล) ผู้ประเมินคุณครูอภิสิทธิ์ แสนห้วงศ์ คุณครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, คุณครูสุคนธ์ อุดม คุณครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 และคุณครูพรพรรณ ผาติวิน คุณครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5
2. โรงเรียนดอนบอสโกวิทยา (โรงเรียนภาคเอกชน) ผู้ประเมินคุณครูกนกพร เจียมทอง คุณครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, คุณครูกิตติพงษ์ จันทร คุณครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, และคุณครูพิชิต ชมพูนจันทร์ คุณครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

โดยคำนึงตามกรอบการประเมินประสิทธิภาพการเรียนรู้ ใช้เกณฑ์การเรียนรู้จากวงล้อแห่งการเรียนรู้ ของชุดแม่บทมาตรฐาน หลักสูตรแกนกลางฯ ผู้กรอกแบบประเมินคือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาวิชาสังคมศึกษา เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ผลิตภัณฑ์ของเล่นต้นแบบ

อธิบายผลงานวิจัยแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตอุตรธานี

การเล่นของเด็กประถมศึกษาปีที่ 3

ภาพ 5 ประเมินประสิทธิภาพการเล่นผลิตภัณฑ์ของเล่นต้นแบบ

ผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น โดยคุณครูประถมศึกษาต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนภาครัฐบาล และโรงเรียนภาคเอกชน จำนวน 6 ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้ ความปลอดภัยของต้นแบบ รูปแบบและความคงทนมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$) รองลงมาคือเรื่องวัสดุที่ใช้ในการผลิตมีความเหมาะสมค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$) และด้านการเรียนรู้ความคิดเห็นรวมที่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$) โดยสามารถจำแนกเป็นรายชื่อได้ดังนี้ ความคิดเห็นที่ระดับมากที่สุด ได้แก่ ภาพประกอบ สี สัน และรูปแบบมีความดึงดูดความสนใจ, ของเล่นส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กได้, รูปแบบของเล่นเหมาะสมกับเด็ก ทั้งเพศชายและเพศหญิง, เนื้อหาในเกมมีความเหมาะสมกับเด็ก, ของเล่นฝึกการเรียนรู้ด้านสังคม และของเล่นสามารถส่งเสริมความสามัคคีในการเล่นได้ตามลำดับ

ความคิดเห็นระดับมาก ได้แก่ การเล่นไม่ยุ่งยาก เข้าใจง่าย และเด็กมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง การอดออม ได้ชัดเจนขึ้นตามลำดับ

ผลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนภาครัฐบาล และโรงเรียนภาคเอกชนมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีผลสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ซึ่งจากผลที่ได้รับผู้วิจัยให้ข้อสันนิษฐานในหลักการสอนของคุณครูประจำโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้ยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน และประสบการณ์ผู้สอนที่มีอายุการทำงานใกล้เคียงกันที่ 5 - 10 ปี จึงมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อของเล่นต้นแบบที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากแนวทางในการศึกษาโดยใช้ ทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยซึ่งนำแนวพระราชดำริมาปรับใช้ และขยายผล ให้สอดคล้องกับภูมิสังคมอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน ดังนี้ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1- ป.3)

วิธีการที่เหมาะสมในการออกแบบของเล่นโดยการยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ประโยชน์ที่ได้จากการเล่น ช่วยในการพัฒนาการเด็กทางด้านสมอง อารมณ์ดี ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กมีสุขภาพที่แข็งแรง และช่วยฝึกทักษะในการเข้าสังคม และเมื่อนำมาผสมผสานกับการเรียนการสอน ก็เป็นการสมควรเพราะเป็นกิจกรรมที่ยืดหยุ่นหรือเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้

แนวทางการสร้างต้นแบบของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น เป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีข้อพิจารณา ดังนี้ การเรียนรู้ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางประกอบในรูปแบบของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ความพอเพียง การประหยัดอดออม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ กอเข้ม (2540) ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมการประหยัดของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่มีผลการวิจัยที่สรุปว่าการส่งเสริมคุณธรรม รู้จักการประหยัดและออมมีพฤติกรรม คุณธรรม รู้จักการประหยัดและออมตามจุดประสงค์ และเมื่อสิ้นสุดการวิจัยส่งเสริมพฤติกรรม คุณธรรม รู้จักการประหยัดและออมนั้นยังอยู่, รูปแบบการเล่น ควรเล่นแบบเป็นกลุ่ม 2-3 คน ในรูปแบบเกมการเรียนรู้เป็นของเล่นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และของเล่นที่ฝึกแก้ปัญหา เสริมสร้างจินตนาการและสติปัญญา สอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ความสามัคคี สอดคล้องกับงานวิจัยของศาสตรา เหล่าอรรค (2551) ของเล่นพื้นบ้านเด็กอีสาน : การประยุกต์และพัฒนาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย ได้สรุปแนวทางการออกแบบของเล่นพื้นบ้านมาออกแบบใหม่ ให้มีความสวยงาม มีความร่วมสมัย สามารถส่งเสริมต่อการพัฒนาการของเด็ก 4 ด้าน คือ 1) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย 2) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสมองและสติปัญญา 3) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจิตใจและอารมณ์ และ 4) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กแต่ละช่วงวัย, และความปลอดภัย ทั้งทางวัสดุ กรรมวิธีการผลิต สีที่ใช้บนชิ้นงาน

สรุปผลการวิจัยในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้นสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เด็กประถมศึกษาตอนต้นได้ ในรูปแบบของเล่นที่ให้การยอมรับจากการประเมินผลของคุณครูประถมศึกษาต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนภาคีรัฐบาล และโรงเรียนภาคเอกชนซึ่งเนื้อหาในของเล่นสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ส่งผลให้ของเล่นนี้สามารถเป็นสื่อประกอบการสอนของคุณครูได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

(2550). **หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ทิพวรรณ กอเข้ม. (2540). **ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมการประหยัดของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา**. มปป.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2549). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์. (2536). **จิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

นวนลน้อย บุญวงษ์. (2539). **หลักการออกแบบ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก.
กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. กราฟฟิค แอนด์ พริ้นติ้ง จำกัด
- ศาสตรา เหล่าอรรคยะ. (2551). **ของเล่นพื้นบ้านเด็กอีสาน : การประยุกต์และพัฒนาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2551). **สื่อการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ชุด แม่บทมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางฯ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป.1-3.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด
- Isenberg, J.P. & Jalongo ,M.R.(1993).**Creative expression and play in the early childhood curriculum.**New York:Macmillan Publishing Company.